

ARBORETUM ŽAMPACH

10b

Rejstřík stanovišť pozávadloho okruhu
dle českých názvů

botanický rod	český název rodu	čís. stanoviště
AMBROŃ	LIQUIDAMBAR	14
ARALIE	ARALIA	10
BĚLAS	CHIONANTHUS	14
BLAHOČET	ARAUCARIA	9
BOROVICE	PINUS	6
BOROVICE	PINUS	12
BŘESTOVEC	CELTIS	11
BŘÍZA	BETULA	7
BŘÍZA	BETULA	13
BUK	FAGUS	14
CEDR	CEDRUS	8
CESMINA	ILEX	9
CYPŘÍSOVITÉ	CUPRESSACEAE	2
DAVIDIE	DAVIDIA	7
DEKAISNEA	DECASNEA	4
DOUGLASKA	PSEUDOTSUGA	12
DŘEZOVEC	GLEDITSIA	11
DUB	QUERCUS	13
GUMOJLM	EUCOMMIA	14
HABR	CARPINUS	4
HABROVEC	OSTRYA	4
HALÉZIE	HALESIA	7
HLAVOTIS	CEPHALOTAXUS	8
HLOH	CRATAEGUS	15
HOŠINA	ELAEAGNUS	9
HROZNOVEC	EXOCHORDA	10
IDESIE	IDESIA	14
JASAN	FRAXINUS	7
JASMIN	JASMINUM	9
JAVOR	ACER	5
JAVORY OKRASNÉ ACER	ABIES	2
JEDLE	ABIES	12
JEDLE	ABIES	6
JEDLOVEC	TSUGA	9
JERLÍN	SOPHORA	11
JERÁB	SORBUS	11
JILM	ULMUS	6
JINAN	GINKGO	5
JIROVEC	AESCHULUS	4
KALOPANAX	KALOPANAX	10
KÁSTANOVNIK	CASTANEA	4
KATALPA	CATALPA	11
KDOLUŇ	PSEUDOCYDONIA	11
KLOKOČ	STAPHYLEA	15
KOMULE	BUDLEYA	14
KORKOVNIK	PHELLODENDRON	4
KRÁSNOPLODKA	CALLICarpa	9
KRYPTOMERIE	CRIPTOMERIA	9
KŘEHÓVETVEC	CLADRATIS	1
KŘÍDLATEC	PTELEA	1
KÝSLOUN	OXYDENDRON	14
LILIOVNÍK	LIRIODENDRON	5
LÍPA	TILA	4
LÍSKA	CORYLUS	11
LYKOVEC	DAPHNE	9
MAACKIE	MACKIE	14
MAKLURA	MACLURA	11
METASEKVOJE	METASEQUOIA	8
MÍSPULE	MESPILUS	11
MODRÍN	LARIX	8
MORÚSE	MORUS	11
NAHOVÉTVEC	GYNNOCLADUS	8
PABUK	NOTHOFAGUS	10
TUPELA	NYSSA	14
OLŠE	ALNUS	14
OREČHOVEC	CARYA	11
OREŠAK	JUGLANS	11
OSTROLISTEC	CUNNINGHAMIA	9
PAJASAN	AILANTHUS	11
PAJEHLUČNÍK	SCIADOPITYS	9
PAMODRÍN	PSEUDOLARIX	8
PAPIROVNÍK	BROUSSONETIA	14
PAROCIE	PARROTIA	14
PAVLONIE	PAULOWNIA	5
PLATAN	PLATANUS	15
SAKURA, MANDORLA	PRUNUS	15
PTEROKARYE	PTEROCARA	10
PUSTORYL	PHILADELPHUS	14
RUJ	COTINUS	4
SASAFR	SASSAFRAS	14
SAZANIK	CALYCANTHUS	10
SEKVOJOVEC	SEQUOIADENDRON	1
SMRK	PICEA	10
STURAČ	STYRAX	14
SVÍDA	CORNUS	14
SVITEL	KOELREUTERIA	1
SÁCHOLAN	MAGNOLIA	14
SÁCHOLAN	MAGNOLIA	15
ŠKUMPA	RHUS	9
ŠTĚDRÉNEC	LABURNUM	5
TAMARYŠEK	TAMARIX	15
TIS	TAXUS	9
TISOVEC	TAXIDIUM	8
TOPOL	POPULUS	4
TOREJA	TORREYA	9
TRNOVNIK	ROBINIA	1
VILÍN	HAMAMELIS	9
VRBA	SALIX	14
ZELKOVA	ZELKOVA	1
ZMARLIKA	CERSIS	1
ZMARLIČNÍK	CERCIDIPHYLLUM	1

SMRK (PICEA)

Čeleď: Borovicovité (Pinaceae)
Rád: Jehličnatovaré (Pinales)

Rod smrk zahrnuje asi 50 druhů rostoucích převážně v mírném až chladném pásu celé severní polokoule. Většině druhů se nejlépe daří ve vlhkých, kyselých půdách a ve vlněm čistém ovzduší, znečištěné ovzduší ne všechny druhy uspokojlivě zvládají. Za nejskomornější druhy jsou považovány smrk pichlavý a omorika. Smrky jsou na světo méně náročné, při zastínění však vyholují až neobrázejí.

Smrky jsou rychle rostoucí jehličnaté stromy s rovným, až do doroholu koruny průběžným kmenem, úzce až široce kuželovitou korounou a špičatým vrcholem, větve v pravidelných přeslenech, většinou mírně převisající (na rozdíl od jedlí). Výška některých druhů je až 90 m, věk některých druhů až 800 let. Kořenový systém je, díky většinou zakrnělému kulovitému kořenu a bohatě větvěním vedlejším kořenům, pouze mělce pod povrchem rozložený, proto ve větrných polohách trpí některé druhy vývrty. V jehličích si mohou být některé druhy smrků a jedlí na první pohled dosti podobné. Roznečáváme je však v detailu snadno podle toho, že jehličí jedlí příseďají štítkovité rozšířenou bází přímo na větvičky, kdežto jehliče smrků příseďají na stopkatý listový polštářek, který po opadu jehličí zůstává na větvičce, proto opadaná větvička je drsná. Jehliče většiny druhů smrků jsou navíc na průřezu čtyřhranné, narodil od zploštělých jehličí jedlí. Květy jedlí, květy většiny smrků, jsou vysoké, žlutavé v úlabí horních jehličí na loňských větvíkách, samičí většinou karminové na konci letorostu nebo loňských větvek. Šísky

prevládají, nerozpadavé (na rozdíl od vzpřímených rozpadavých šíšek jedlí), většinou valcovitého tvaru, opadávají brzy po uzrání na podzim 1. roku nebo vytvárají několik let na stromě. Většina druhů začíná plodit v 30. až 40. roce.

V parcích arboreta Žampach je smrk zasoupen mnoha svými druhy. Nechybí zde ani jediný naši domácí smrk obecný, ztepilý (*Picea abies, excelsa*), jehož většina okrasných kultivarů je vysazena zejména v horní části parku. V hlavním areálu a horní části parku můžeme pozorovat druhu následující:

Smrk ztepilý, obecný (*Picea abies, excelsa*) Je schopен dorůst výšky 50 - 70 m a průměru kmene až 2 m a je tak nejvyšším domácím stromem v Evropě. Dožívá se i přes 500 let. Původně se vyskytoval pouze v horských a podhorských oblastech, dnes ho nacházíme i v nižších polohách, kam byl vysazován díky své velmi rychlé produkci dřevní hmoty. Vyžaduje však vláhu a čisté ovzduší. Jeho habitus je lehce závojovitý, protáhlý přišpičatělý jehličí (10 - 15 mm dlouhé) vytvářejí kolo 8 let.

Válcovité šíšice (8 - 16 x 3 - 4 cm) mají tuhé plodní šupiny. Právě z tohoto druhu je vyšlechtěno nejvíce okrasných kultivarů iššicích se zejména habitem a barvou jehličí. Ve zdejším perku patří k nejkrásnějším zejména

kultivar 'Acrocona', v dospělosti max. 5 m vysoký, který má všechny větve podél kmene často až k zemi spřívající, ne však ke kmeni výrazně přitisklé. Poněkud nepravidelnou korunu s různě dlouhými větvemi v obložených převisajících i má až 10 m dorůstající kultivar tzv. 'Rothenhaus'. Ozdobou parku jsou i kultivary tzv. 'hadich smrků' 'Cranstonii' a 'Virgata', charakteristické řídkou korounou a hadovitě propletenými větvemi s na koncích větvíků nahlučenými větvíkami. Někdy je k hadim smrkům přiléhavý kultivar 'Vilminalis', který mázáladní větve i mírně vystoupené, však dále málo roz-

větvené a dlouze záclonovité níci. Ke znečištěnému ovzduší odolnějším druhem, který se může dožít stáří 400 až 600 let, je **smrk pichlavý (*Picea pungens*)**, původem ze Severní Ameriky (objevený r. 1862), dorůstající v domovině až 40 m výšky (u nás 30 m). Příčina zvýšené odolnosti tohoto smrku spočívá v silném ojínění jehlic tlustou vrstvou vosku, která pomáhá mírně útlity klimaticky náročných podmínek nejen ve Skalistých horách, kde je tento smrk domovem. Jehliče vyrůstají kolem dokola větviček jsou tuhé, pichlavé, pravoúhlé odstávající od větvičky (rozměry 20 - 30 x 1,5 mm). Šíšice (5 - 10 x 2 - 3 cm), složené ze světých tenkých, zvnějškých plodních šupin, vytvárají na stromě do podzimu příštího roku. Zbarvení tohoto smrku je matně zelené až modrošedé, nikolik stříbrné. Jak se mnoho lidí nesprávně domnívá, stříbrně zbarvený je jeho vyhledávaný kultivar 'Argentea'.

Za nejskomornější druhy jsou považovány smrk pichlavý a omorika. Smrky jsou na světo méně náročné, při zastínění však vyholují až neobrázejí.

SMRK ZTEPILÝ 'Rothenhaus' (Arboretum Žampach)

SMRK ZTEPILÝ 'Vilminalis' (Arboretum Žampach)

SMRK OMORIKA

SMRK BREWERŮV

SMRK VÝCHOUDNÍ (Arboretum Žampach)

SMRK ENGELMANNŮV

SMRK ČERNÝ

SMRK PICHЛАVÝ

POZNÁVACÍ OKRUH

Pro svou rychlosť růstu a nenáročnost byly smrky dlouho pěstovány jako monokultura, takovéto lesy však působi neutečně a mrtvě, protože v nich chybí prozrazená rovnováha. Tím jsou náhodněji k různým chorobám a škůdcům. Smrkové dřevo má široké uplatnění ve stavebnictví, nábytkářství a výrobě papíru. Pro naše předky byl smrk stromovým ochranným, přebíral na sebe lidské emoci a ztělesňoval ženský aspekt jako strom života a mateřství. Stromová svatyně Germánu byl smrk, byl poražen v dobách římského křesťanství. Jediný strom dokud neměl výrobu až 7000 výšky, což je množství, které spotřebuje den až padesát lidí. Jako léčiva rostlina působí smrk proti dně, revmatismu, nachlazení a káli. Smrkový med je nejen velmi chutný, ale zároveň pomáhá proti kaši, chřipce a nachlazení.

PAOŘECH (PTEROCARYA)

Čeleď: Ořešákovité (Juglandaceae)
Rád: Ořešákovaté (Juglandales)

PAOŘECH JASANOLISTÝ (pterocarya peltata)

PAOŘECH JASANOLISTÝ (pterocarya glabra)

PAOŘECH nazývaný též pterokaryje či lapina z čeledi ořešákovitých (Juglandaceae), původem ze západní Asie, je zastoupen celkem 8 druhů. Tento nádherný stromovitý druh dosahuje výšky 15 - 20 m (někdy i 30m), nemá žádný ústřední kmen, ale vytváří již od své báze kmeny více. Jeho koruna je široce oválná, značně klenutá, proto vyžaduje pro růst hodně místa. Borka je zpočátku hladká a olvěně šedá, s přibývajícím stářím má podobu potrhané sítě - je rozdělena do malých plošek. Letorosty jsou lysé, mají pfehrádkovanou dřeň, což je typický znak, který mají paořechy spojený s ořešákem Uuglans. Mezi listnáči jsou tyto dřeviny neobvyklé tím, že jejich pupeny jsou nahé nebo jen se 2 - 4 krycimi šupinami. Lichozpeřené listy složené z 5 - 25 pilovitých lístků dorůstají délky 20 - 50 cm a vzhledem silně připomínají listy jasanů. Rostlina je jednodomá, jednopohlavně drobné květy jsou uspořádány v převislých samičích a samčích zluchách jehnědách. Převislá jehnědovitá plodenství jsou velice nápadná díky své délce. Obvykle dosahují 15 - 50 cm a obsahují 20 - 80 drobných plodů, kterými jsou jednosemenné oříšky (5 - 10 mm velké) obklopené po stranách dvěma pergamenovitými křídélky. Při detailním pohledu mohou připomínat "malé stoni hlavíčky s roztaženými oušky". S oblibou se využívají pro drobné výtvarné práce.

PAOŘECH JASANOLISTÝ (*Pterocarya flaxinifolia*). Jeho listy mohou být až 60 cm dlouhé, jehnědny se v době zrání plodů produkcí do délky až 50 cm